

simá hagyományyaiból, a művésznyugtalanáság új hangulatát és témáit hozzák. Valami különös ízt, mely túl is van már a renaissance-on. Valami modern ízt: a test felfedezése után a léleknek újból való felfedezését, amit jobb híján barokknak nevezhetnénk».

Michelangelo művészete valóban új kort nyitott meg a képzőművészetben. Benne új erővel támadt fel a középkor lángoló vallásossága de nem a régi alázatos formákban, hanem a legszenvedélyesebb viharzással. Áhítátát Giottó-étől világok választják el. Közöttük évszázadok tűntek el, amelyek alatt az ember mindjobban belémerült az emberi test és lélek gyönyörködő szemléletébe, úgy hogy már-már teljes diadalt ült az újra támadt pogányság derűs és egységes világszemlélete. Michelangelóban ismét kettéhasadt a test és a lélek és mindkettő hatalmas méreteket öltött. Mit tudtak a primitív művészek a lélek ama kételkedő szenvedéseiről, amelyek Michelangelót magukkal sodorták, alázatuk szelíd báránnyoké Michelangelo önkínzó égő megalázkodásával szemben.

Attól az érzéki kultúrától, amelybe belészületett, mindenképpen szabadulni vágyott. De titáni alakjainak érzéki hatalmasságától csak úgy tudott szabadulni, ha belétörte őket a legmagasztosabb átszellemülés emésztő vágyaiba. Művészete nem is egyéb, mint az újonnan támadt pogány világ-szabadulni, ha belétörte őket a legmagasztosabb átszellemülés emésztő érzékelés küzdelme az átszellemülni vágyó vallásosság alázatával. E két ellentétes elemnek harcából forrott össze művészete csodálatosan új összetétellé. Innét ered nyugtalanító, megdöbbenő és mégis magasztos hatása. Mert nem könnyen átélhető művészet az övé, csendesen gyönyörködtető szemlélet helyett szenvedelmesen sodor magával, parancsol, lenyűgöz, meggyötör, de aztán szédítő mélységek fölött beláthatatlan magasságok felé ragad magával.

Utolsó nagy alkotása a római Szent Péter-templom felségesen hatalmas és mégis könnyedén emelkedő kupolája ennek a szárnylásnak páratlan kifejezése. A földről az ég után csengő léleknek, az emberi istenkívánásnak remek összefoglalása, amellyel, amíg csak Róma áll, Michelangelo hatalmas lelkének szenvedélyes fenségét ívelte oda az örök város épülettengere fölé.

GYÜMÖLCSFA ELŐTT.

*Napfényes kertben dús barackfa áll, —
Görnyed a lombja, mint asszonyi váll; —
Nem csoda: rajta száz barackgyerek
Piroslik, fénylik, duzzad, hempereg.*

*A fa előtt egy asszony áll s vele
Öt hamvasarcú, szöske gyermeke.
Egyásra néz az asszony és a fa,
Mint boldog, áldott, büszke két anya.*

Kissné Tóth Lenke.